

Denk áán slachtoffers, niet vóór slachtoffers

In een opiniestuk in de NRC van 30 november 2016 stelt de heer De Winter, mediator gespecialiseerd in o.a. mediation in strafzaken, dat de Minister van Veiligheid en Justitie de belangen van de slachtoffers van criminaliteit aan zijn laars lapt door de pilot mediation stop te zetten. In dit betoog gaat De Winter er door zijn paternalistische houding juist zelf volledig aan voorbij wat de wensen van slachtoffers kunnen zijn.

Allereerst wil ik De Winter er op wijzen dat het niet gepast is om te spreken over “het vermeende slachtoffer” als juridisch correcte term tijdens het strafproces. In lijn met EU-gedachtengoed en tevens het uitgangspunt van de wetgever, is er naast een onschuldpresumptie voor de verdachte, ook sprake van een slachtofferpresumptie. Dit onder andere om secundaire victimisatie te voorkomen. Als slachtoffer weer verder kunnen met je leven; De Winter pretendeert dat dit alleen met mediation in strafzaken te bereiken is. Maar dat is natuurlijk compleet afhankelijk van wat het slachtoffer nodig heeft. Veel slachtoffers willen juist helemaal niet in gesprek *met* de dader, maar alleen iets zeggen *over* of *tegen* de dader. In die gevallen biedt uitoefening van spreekrecht het slachtoffer uitkomst.

De Winter noemt vervolgens spreekrecht een “gelegitimeerde roep om wraak” in de rechtszaal. Wellicht dat als De Winter zich zou verdiepen in de verscheidenheid aan slachtofferverklaringen, hij erachter zou komen dat het slachtoffers vaak niet voor wraak en de hoogste straf gaat, en dat er bovendien een verscheidenheid aan redenen kan zijn om in de rechtszaal de dader en rechter toe te willen (laten) spreken. Dat het spreekrecht zou zorgen voor teleurstelling, frustratie en zelfs slecht zou zijn voor het vertrouwen in de rechtspraak is eveneens een volstrekt ongefundeerde en bevoogdende conclusie. Veel slachtoffers zijn zeer te spreken over het hebben van spreekrecht. Bovendien wordt het slachtoffer altijd door zijn advocaat voorbereid op de zitting. Voor zover een slachtoffer geen advocaat heeft, wordt deze door het Openbaar Ministerie dan wel door Slachtofferhulp Nederland voorbereid. Dus van de door De Winter gevreesde verwachtingen bij slachtoffers is geen sprake.

Onterecht stelt De Winter dat spreekrecht de facto is voorbehouden aan slachtoffers die in het openbaar willen en kunnen spreken en zich niet laten intimideren. Voor die slachtoffers die niet in het openbaar hun verklaring durven te geven zijn er namelijk genoeg andere opties: de verklaring kan schriftelijk worden ingediend, of het spreekrecht kan door een vriend of familielid, medewerker van Slachtofferhulp Nederland of zijn advocaat worden uitgevoerd. Bovendien vergeet De Winter voor het gemak dat zo’n stelling natuurlijk ook over mediation geponeerd kan worden: niet ieder slachtoffer zal zich juist in een direct gesprek met de dader durven te uiten. ‘Veilige beslotenheid’ en ‘in gesprek gaan met de dader’ zullen voor menig slachtoffer niet bij elkaar passen. Daarnaast zijn er ook veel slachtoffers die geen erkenning van de dader willen, maar juist van de rechter. Ook in die gevallen biedt het spreekrecht uitkomst.

Tot slot verwijst De Winter naar de beslissing van de minister om middelen beschikbaar te stellen voor een extra vergoeding voor slachtofferadvocaten voor de werklust die sinds de uitbreiding van het spreekrecht is verzwaaard. Hoe komt De Winter er bij dat dit botte pech zou zijn voor slachtoffers? De minister onderneemt hiermee stappen om de achterstand die slachtofferadvocaten hebben ten aanzien van advocaten van verdachten recht te trekken. Dit herstel komt juist het slachtoffer ten goede, omdat de advocaat dan weer de middelen heeft om zich voor zijn cliënt, het slachtoffer, in te zetten. Het over de rug van het slachtoffer beschimpen van de slachtofferadvocatuur bewijst het slachtoffer geen dienst.

Ten slotte: ook ik vind dat mediation een goed alternatief is voor zaken waarin slachtoffers spreekrecht en een schadevergoeding niet wenselijk achten. Anders dan De Winter denk ik, niet paternalistisch zijnde, niet dat de ene optie beter is dan de ander, maar dat zij elkaar juist aanvullen om zo voor ieder slachtoffer te bieden wat deze nodig heeft. Ik laat de keuze liever aan het slachtoffer zelf over. Immers, wie weet nu beter wat hij nodig heeft, dan het slachtoffer zelf? In dat licht lijkt het ook mij een goed idee om de bezuiniging op mediation in strafzaken terug te draaien. Daar is het kanonnenvoer van De Winter richting de Minister niet voor nodig.

Richard Korver, advocaat en voorzitter LANGZS (Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zedenslachtoffers)